

SBU-rapport om behandling och sociala stödinsatser vid samsjuklighet mellan beroende och andra psykiatriska tillstånd

Under februari har SBU (Statens beredning för medicinsk och social utvärdering) publicerat den första (av två) delen i den systematiska översikten och utvärderingen av av läkemedelsbehandling, psykologiska och psykosociala insatser samt hälsoekonomiska aspekter. Senaste genomgången inom detta område skedde 2015.

Denna första del handlar om läkemedelsbehandling. Nästa del går igenom tillgängliga studier om psykologisk/psykosocial behandling.

Det var en grannliga uppgift för arbetsgruppen att gå igenom den befintliga litteraturen emedan det kan vara svårt att dra konsekutiva slutsatser då studierna ofta är ganska korta. Många av sjukdomssymtomen inom denna komplexa grupp är långdragna och inte alltid så lätt att avgränsa mellan sjuk och återställd, ej heller så enkelt att bedöma om förbättring sker till följd av behandling eller om det är en placeboeffekt (som de facto också är en form av

behandling¹⁾). Tillförlitligheten hos resultaten är genomgående mycket låg varför arbetsgruppen efterlyser bättre forskning kring effekterna av de flesta av de läkemedel som förekommer vid samsjuklighet.

Rapporten framhåller att det är angeläget att utvärdera effekter av kombinationer av läkemedel för både beroende och psykiatriska tillstånd samt effekter av läkemedel vid ADHD och olika typer av beroendetillstånd.

Litteratursökningen

Till grund för bedömningarna ligger en litteratursökning som skedde under mars och april 2023. Totalt inkluderades 48 studier, beskrivna i 51 artiklar som utvärderade effekten av olika läkemedel på substansbruk, psykiska symtom, kvarstannande i behandling och livskvalitet.

En komplett lista över behandlingsinsatser och effekt finns på sbu.se.

Den enda läkemedelsbehandlingen som fick "godkänt" var naltrexonbehandling vid alkoholberoende och samtidigt psykiatriskt tillstånd. Behandlingen bedöms kunna minska alkoholkonsumtionen och tycks inte ha någon negativ effekt på det psykiatriska tillståndet.

I den kliniska verkligheten

Rapporten menar att även om tillförlitliga resultat saknas för läkemedelsbehandling behöver det inte betyda att behandling inte har någon effekt, utan endast att kunskapsläget är otillräckligt. I de flesta undersökta studierna blev deltagarna generellt bättre vad gäller såväl substansbruk som psykiska symtom – oavsett om deltagarna tilldelats ett läkemedel eller placebo. Med andra ord: tills bättre vetenskaplig kunskap finns för tillstånd med samsjuklighet får val av läkemedel till patienter baseras på vetenskapligt grundade rekommendationer för respektive tillstånd, beprövad erfarenhet samt individens specifika behov och önskemål.

¹⁾ Se professor Karin Jensens inlägg i Svensk förening för Beroendemedicins vetenskapliga möte 2023 (Bulletin 4/2023:7)

www.sbu.se

Internationella undersökningar har visat att upp till 70 procent av beroendepatienter inom hälso- och sjukvården också har minst en annan psykisk sjukdom. Samsjukligheten leder ofta till väsentligt sämre hälsa och livskvalitet, sämre behandlingsprognos och ökad risk för förtida död jämfört med vid enbart ett av tillstånden.

Specialisterna i arbetsgruppen: professor Agneta Öjehagen, docent Anders Hammarberg och medicine doktorerna Sara Wallhed Finn, Annika Nordström, Åsa Magnusson och Joar Guterstam.